

Osebne zadeve

—i Odlikovanje učiteljev in učiteljic. Z redom sv. Save V. stopnje so odlikovani: učiteljica v Artičah Ana Pirc-Gabrič, učiteljica v Črnomlju Josipina Primožič, učiteljica v Dravogradu Uršula Nabergoj, šol. upr. v Trzinu Alojzij Intihar, šol. upr. v Velikih Laščah Matija Žitko, učiteljica v Kočevju Adela Revenova, učiteljica v Tržiču Zofija Grundtner, učiteljica v Št. Rupertu Karolina Fromar, učiteljica v Laškem Josipina Stegenšek, šol. upr. v Št. Vidu pri Stični Lovro Jevnikar, šol. upr. v Toplicah Matijo Pelko, učiteljica otroškega vrta v Ljubljani Slavica Vencajz, šol. upr. v Št. Vidu pri Ljubljani Leopold Hladnik, učitelj pri Sv. Juriju ob Ščavnici Peter Nemec, učiteljica v Gornji Radgoni Josipina Hren, učiteljica v Gor. Logatcu Alojzija Verbič, učitelj v Pobrežju Ciril Drekonja, šol. upr. v Cankovi Karel Kočar, učitelj v Valti vasi Franc Stular, učiteljica v Ptuju Janja Segula, učiteljica v Škalah Marija Pokeržin, učiteljica v Javorju Marija Pipan, učiteljica pri Sv. Križu Marija Ferin in šol. upr. v Ljubljani Kristina Hafner.

—i Premeščeni so: Filomena Štaner iz Murske Sobote v Jevnico, Ana Zidar iz Lem-

berga k Sv. Marjeti v laškem srezu, Antonija Čok iz Kočevja v Kočevsko Reko (po službeni potrebi).

—i Z odlokom prosvetnega ministra so prestavljeni naslednji učitelji(-ice): Valerija Toplak iz Ormoža v Središče, Martina Šijanec iz Velike Nedelje v Ormož, Josip Šibenik iz Pinec k Sv. Martinu pri Vurbergu, Marija Tomažič iz Sv. Jerneja v Ljubo, Izabela Sudadolnik iz Dolnje Bistrike v Sv. Križ pri Litiji, Ivana Korbar iz Kuzne k Sv. Marjeti ob Pesnici, Jakob Ušenčnik iz Drašč v Cerkle pri Kranju, Avgust Prelog iz Tornave v Malo Nedeljo, Miroslava Mehak iz Koluda v donavski banovini k Mariji Snežni.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje. P. Š. Sv. J. More li šolski upravitelj klub je tozadenvi okrožnici kr. banke uprave iz l. 1937. zahtevati od učiteljstva, da mu javi odsoftnost v službenem kraju ob nedeljah ali praznikih?

Odgovor najdete v čl. 12. pravilnika o dovoljevanju odsoftnosti in odobravanju bolovanj učnemu osebju ministrstva prosverte. (Ročni katalog, str. 221.)

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—I Izdatki Zagreba za šolstvo. Zagrebška mestna občina je, kakor znano, izdelala obširno statistiko, ki kaže na raznih področjih razvoj in napredek Zagreba v dobi 20 let. Zdaj so objavljeni podatki o šolstvu. Prve osnovne šole so bile v Zagrebu že v 14. stoln. t. prva gimnazija pa je bila ustanovljena v Gornjem gradu leta 1607. Gimnaziji so kmalu pripeljali akademijo s tremi fakultetami, ki je bila prednica sedanjega l. 1874. ustanovljenega vseučilišča. Ob prevratu je bilo v Zagrebu 16 osnovnih šol, v 20 letih pa je izdala zagrebška občina za nova šolska poslopolja in za preureditev starih nad 39 milijonov dinarjev. Zdaj je v Zagrebu 82 šol, katere obiskuje nad 38.000 učencev in dijakov. Od rednih šolskih dajatev odpade na vsakega Zagrebčana letno 32.25 din. — »Jutro« 3. XII.

—I Mariborske šole in slovenska mladina. Začetki mariborskega šolstva segajo daleč nazaj. Mestna kronika navaja že l. 1224. učitelja Konrada, 1229. učitelja Ulrika, Sedanja l. deška narodna šola je bila ustanovljena 1452.,

druga 1879., tretja 1793., četrta 1908. Prva dekliska osnovna šola je bila otvorjena najbrž že v 13. stol. druga 1793., tretja 1892., četrta 1917. Prvo deško meščansko šolo je dobil Maribor 1892., prvo deklisko 1914. Druga deška meščanska šola je odprla razrede 1934., dekliska l. 1917. Zasebna dekliska mešč. šola je bila otvorjena najbrž že v 13. stol., pravico javnosti je dobila 1924. Ze 1886. je bil ustanovljen dekliski zavod Vesna, pomembnejše za narodnostne prilike v predvojnem Mariboru je pa bilo srednje šolstvo. — Državna klasična gimnazija je bila odprta 1758., drž. učiteljska šola l. 1782. L. 1850 je bila ustanovljena bivša realka, sedanja realna gimnazija. Štiriletno moško učiteljšče je vzgajalo prve učitelje l. 1874., žensko učiteljšče l. 1902. Zasebno žensko učiteljšče šolskih sester, ust. 1888., je dobito pravico javnosti 1912. in vzgojilo do l. 1926. 760 učiteljev, med njimi 731 Slovensk! Dne 1. maja 1878. je bilo slovensko otvorjeno dijaško semenišče, ki je dalo Slovencem v ogroženi zemlji celo vrsto odličnih duhovnikov. — »Večernik« 1. XII.

Naša gospodarska organizacija

—g Zadružnikom Učit. samopomoči. V novembru 1938. so bili 3 smrtni primeri — 471.—473. — in sicer: Kenda Matija, Medvede; Sivka Anton, Št. Jurij, in Vrbč Mihael, Ljubljana. S položnicami, katere ste prejeli v zadnjih dneh novembra t. l. nakažite sami zadružniki po 16 din. zakonski pari po 31 din. Večji dolžniki so prejeli nismene opomine. Prosimo vse, da v tem mesecu poravnajo prav vse zaostanke in tako prično leto 1939. s čistim računom.

—g Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval neimenovan iz neke sodnijske poravnavе znesek 200 din. Iskrena zahvala!

SVOJI K SVOJIM!

KDOR ČLAN JUU — TA ZADRUŽNIK
UCITELJSKE TISKARNE.

Učiteljska tiskarna

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne pripomoreča za šolske knjižnice sledče zbirke knjig: Zbirka za din 25.—: Baukart; Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Dimnik; Kralj Aleksander I. Fler: Babica pripoveduje. Korban: Vitemilova železnica. Kosem: Ej, priateljški. Silih: Nekoč je bilo jezero. Riha-Pribil: Povest o svatbi kralja Jana. Zbirka za din 30.—: Zupanc: Belokranjske pripovedke. Vašetova: Mejaši. Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnorsk: Pripovedka o vetrov. Karafiat-Bradač: Kresničice. Zbirka za din 40.—: Milkovič, Praznjice iz gozda. Korban: Iz mojih temnih dni. Lah: Češke pravljice. Fler: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Brez: Islandska velika noč. Fler: Pripovedne slovenske narodne pesmi. Zbirka za din 50.—: Suchy: Staroindijske basni. Rape: Tisoč in ena noč. Brinar: Pohorske bajke. De Amicis: Srece.

sru. In ko je zaslišal njih smeh, se mu je storilo inako... Martin Kačur je pod pezo živiljenja klonil, klicar in klidivar je žalostno poginil ob plotu v snežnem zametu. Bog se ga usmili. In Bog se usmili nas, ki smo njegovih potomci.

—o—

Besedo o šoli, ki jo je izrekel Cankar. Šola pred vojno — kaj bi o tem, predvodejo poznamo vse, saj smo okusili njene dobrote in hibe, šli skozi njen svetlobno in temo. Ali tako močno ni nikogar oplazila in tako ostrojo do danes še ni nihče oboznil kakor Cankar. Pravi: »Šola je bila moj najhujši sovražnik. Se sedaj sem take misli, da so za zmerom zavrnene in izgubljene ure, ki sem jih kdaj zehajal predolgocasil na oguljeni klopi. Imel sem vedno obutek, da je šola z vsemi svojimi pritiklinami ena sama velika krivica, ki je ni bil nihče nalašč postavil na svet, temveč je kakor podedovan greh od vsega začetka ponevedoma storjen in od roda do roda neusmiljeno kaznovan. Ječa in prisiljena delavnica klestila odraslo drevo — šola pa krivenči, pretvarja in pači voljne mladike tako, da jablan ni več jablan, temveč zopernaturalna spaka. Kdor je bil kdaj okusil ječo, sanja še v poznejih letih vzduhovaje o zaklenjenih duhrih, o trdi postelji, o samotnih nočeh; človek sanja o zdavnaj preboleli bolezni; najhujše pa so šolske sanje, ki preganjajo siromake do svih las in do smrti.«

Strašna je ta obsodba tedanje šole, obsojava njenega ustroja, njenega delovanja, njenega živiljenja. Cankar odločno zanikuje polslavstvo tedanje šole, odreka ji pravico delovanja, še več, obsoja njen obstoj in jo privrja podedovanemu grehu.

Zakaj? Zato, ker tedanja šola ni imela nikakih stikov z živiljenjem, bila je le mučilnica, zgrajena na trhlih temeljih vladajočega sistema, brez etičnih, socialnih in gospodarskih osnov, ki naj bodo prvine hrane za zaliwanje nežnih mladič. Pravi, da ta šola je imela

namen, da zaplanka še to malo razuma, in da je bila ustanovljena za posel, da vzgaja c. kr. uradnike. V to solo ni posiljal nikoli sonce, sama tema, suha in pusta beseda se je izprehajala med štirimi stenami. Ostro je oboznil tudi ozkosrčno miselnost, ki je vladala v tej šoli — otepjal se je okostenelih stavkov, ki so otesnjevali otroško dušo. Najhujše muke pa mu je prizadejala krivica. Nekoč je bil po nedolžnem obozlen, da je porezal mlada drevesa — in tudi obsojen. Pravi: »In iztegnil je belo sluzasto roko, in šel sem iheteč. Zaklenili so me nato samega čez poldne. Lačen nisem bil, toda hudo žalosten. Ko je zazvonoilo poldan, me je nenadoma minula mehkočna žalost in vsega se me je polastil divji srd. Tresel sem se kakor v vročici, kričal, teptal z nogami, bil z drobnimi pestmi po klopeh, začul tablico na tla, da se je razletela na drobne kose, razlomil pisalnik, raztrgal ves papir, kolikor sem ga našel in dosegel — nato pa sem begal po široki izbi, nazadnje pa sem omahnil in zaspal.«

Proti temu podedovanemu grehu pa stavlja ono znamenito enajsto šolo, ono pravo šolo živiljenja, ki mu je nudila vse, po čemer je hrepnela mlada duša. Pomen te Rusoveje šole podčrtava z besedami: »Mnogokaj sem študiral v svojem živiljenju, ali tako bogate in koristne učenosti, kakor mi jo je dala enajsta šola pod mostom, nisem zadobil nikjer in nikoli.«

V letu 1914. je napisal Cankar vrsto podlistkov, ki so pozneje izšli v knjigi Moje živiljenje. Res je, da se v tej knjigi ne javlja Cankar kot pedagog, in da ne tolmači in daje napotkov za delovno šolo ter razvija misli o kompleksih in strnjenosti, vendar pa bo vsak veren bralec odkril bicire v školjki, ki mu bodo nudili dosti snovi za razmišljjanje. Nakazan mu bo tisti tajni labirint, ki naj vodi od srca vzgojnika do srca otroka. Zavonjal bo aroma, ki naj jo izraža duša učiteljeva po božji milosti.

—Zbirka za din 100.—: Erjavec-Fler: Zbrani spisi; Fr. Erjavec. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; Fr. Levstik. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; M. Valjavec. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; Josip Stritar. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; Simon Jenko. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; A. M. Slomšek. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; J. Kersnik. Erjavec-Fler: Zbrani spisi; Slovenske pesnice in pisateljice.

—t Zelo važno! Knjigarna Učiteljske tiskarne je založila in te dni izdala slike za zemljepisno in zgodovinsko učno snov za 3. razred ljudskih šol. Podobe so v velikosti $6 \times 4\frac{1}{2}$ cm, v lepi umetniški izdelavi in barvah, na močnem papirju, ki je na zadnji strani gumiran, da jih bodo mogli učenci prilepiti v svoje zvezke poleg zapisane snovi. Tako se bo ta ponazorila in v učenčevi glavi oživelja. Zgodovina obsegata sledče slike: 1. Stavba na koleh, 2. Ciril in Metod, 3. Solun, 4. Sv. Sava, 5. Knežji kamen, 6. Vojvodski prestol, 7. Ustoličenje, 8. Srednjeveški grad, 9. Stefan Provensčani, 10. Dušan Silni, 11. Knez Lazar, 12. Kraljevič Marko, 13. Karadorde, 14. Knez Aleksander, 15. Peter I., 16. Aleksander I., 17. Pe-

ter II., 18. Knez Pavle, 19. Kraljica Marija, 20. Dvor, 21. Suvobor, 22. Oplenac, 23. Turški napad, 24. Janičari, 25. Tabor, 26. Turjaški grad, 27. Bitka pri Sisku, 28. Strossmayer, 29. Dakovo, 30. Jugoslavenska akademija, Zagreb. Zemljepis je sledče: 1. Državni grb, 2. Ljubljana, 3. Kranj, 4. Kamnik, 5. Škofja Loka, 6. Novo mesto, 7. Maribor, 8. Celje, 9. Ptuj, 10. Triglav, 11. Grintovec, 12. Izvir Save, 13. Slap Savice, 14. Slap Peričnik, 15. Vintgar, 16. Soča, 17. Bled, 18. Bohinj, 19. Cerkniško jezero, 20. Kraška jama, 21. Kamniško sedlo, 22. Logarska dolina, 23. Slovenske gorice, 24. Planšarstvo, 25. Splavarji, 26. Rogaska Slatina, 27. Jesenice, 28. Fala, 29. Narodna noša, 30. Slovenska lesena hiša. — Zemljepisna serija, ki obsegata 30 slik, stane din 4.—, ena slika pride na $13\frac{1}{2}$ pare. Ravno toliko stanejo tudi slike za zgodovino. — Sezite po slikah, da bo vaš šolski uspeh lep!

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne vam priporoča za božično darilo otrokom najlepši slovenski slikanici »Pisanim lutkam« in »Tinkin zajček« in knjigo slovenskih pravljic »Teta s cekarjem«. Ni lepšega in primernejšega darila, kot je dobra in lepa knjiga.

Mladinska matica

—mm Na vprašanje nekaterih poverjenikov poročamo, da je cena »Pisanim lutkam« 60 din. — Knjiga je v velikem formatu, tiskana v večbarvnem tisku na kartonastem papirju. Knjiga »Tinkin zajček« pa stane 35 din.

—mm V članku »Mladinsko slovstvo«, ki je izšel v kulturnih obzorjih »Edinost« z dne 3. dec. t. l., je tudi sledči odstavek: Prvi je začel ubirati nova pota tržaški mlađinski list »Novi rod«, ki pa je l. 1925. prenahal izhajati, ker je bilo razpuščeno učiteljsko udruženje. Skoro nadaljevanje tega lista je »Naš rod«, ki obhaja letos desetletnico in se lahko postavi ob tej priliki s širokim krogom sodelavcev iz vrst pisateljev in likovnih umetnikov, pa tudi z ogromno naklado, saj ima 24.000 naročnikov. »Naš rod« izhaja v založbi »Mladinske matice«, knjižne ustanove slovenskega učiteljstva. Mlađinska matica izdaja poleg tega lista letno še tri mlađinske knjige, ki so po kvaliteti na višini in so izključno dela samo domačih avtorjev! Med mlađinskimi listi so še »Zvonček«, »Vrtec« in »Naš dom«, ki pa se z »Našim rodom« nikdar ne morejo meriti niti po kvaliteti, niti po nakladi. Za srednješolsko mlađino izhajata dobra lista »Mentor« in »Razor«. Posebno drugi ima nekaj zelo dobrih literarnih sotrudnikov.

—mm V Gorici je izšla posebna izdaja Ribičevega »Mihca in Jakca«. O knjigi je izšla ugodna ocena v »Slovenec« ob 3. dec. t. l. — Pri Mlađinsko matici je doživela knjiga že tri izdaje. — Hrvatska imitacija »Mihca

in Jakca« — »Mirko i Marko« je izšla že v drugi izdaji. — V Gorici je napovedana knjiga »Pesterna« od Fr. Bevka kot ponatis iz »Našega roda«. Naročniki »Našega roda«, ki so s takim veseljem prebirali nadaljevanja v listu, lahko naročijo to knjigo tudi pri Mlađinsko matici.

—mm O Hudalesovih »Zgodbah o bombažu« poroča tudi »Hrvatski učiteljski dom« v svoji številki od 17. nov. t. l. V uvodu navaja recenzent podrobno vsebino dela in natoto dodaja še: »O. Hudales je napisal preteklo leto podobno knjigo o lesu in njega predelevi. Na razstavi mlađinske knjige v Zagrebu smo videli, da polagajo drugi narodi, posebno Čehi in Angleži, mnogo pozornosti taki vrsti literature. Slovenci so tudi v tem bolj napredni od nas... Knjiga se sama priporoča. Kupite jo, prevedete nekatero odstavke ter jih prečitate mlađini. Presenečeni boste nad knjigo in mlađino.«

—mm Naročnina na »Naš rod« naj se plačuje vnaprej. Prosimo cenj. poverjenike, da se tega držijo, ker nam je sicer težko dočakovati naklado posamezne številke.

—mm Najcenejše in najlepše knjige za Božič dobite pri Mlađinsko matici v Ljubljani, Franciškanska 6/I.

—mm Posamezne številke nepopolnih letnikov »Našega roda« oddaja uprava po 20 par. Za mal denar lahko napravite otrokom v revnih krajih veliko veselja.